

MIQUEL DE PALOL: *Quan?*, Els llibres de l'Óssa Menor, Barcelona, 1979.

Miquel de Palol forma part del grup de poetes joves que es donà a conèixer a principis dels anys setanta i que amb la seva actitud i amb la seva activitat contribuï, decisivament al meu entendre, a fer possible el canvi de rumb que tingué lloc en aquells moments en la nostra poesia. Efectivament, decretada (així, tal com ho dic) la mort del «realisme social», que havia estat el moviment predominant de la dècada anterior, la poesia —i sobretot la dels més joves—, en un cop de pèndol ben explicable, anà a parar gairebé a l'altre extrem de la paràbola. Les característiques del moviment (i dono a moviment, com també al mot «grup» de la primera fase, un abast estrictament indicatiu) són prou sabudes per entretenir-me a repetir-les. De tota manera, si bé la immediatesa —entre d'altres raons— aconsella de no embrancar-se en avaluacions globals del període, em sembla que per motius semblants resulta desencertat i fins i tot injust encabir tothom en un mateix sac, plantificar-li —al sac, és clar— una etiqueta: «formalistes», i considerar que ja s'ha fet el que calia. I m'ho sembla, de desencertat i d'injust, d'una banda perquè estic ben convençut dels guanys que comporta el rigor amb què el moviment es plantejà qüestions tan importants com la llengua o la mètrica —guanys que ara mateix ja podem constatar; i de l'altra perquè, passada l'eufòria dels primers moments, sempre perillosa i sempre justificable, a hores d'ara, amb uns quants anys més a l'esquena, les obres actuals de la major part d'aquells autors acrediten un enveja-ble equilibri i una considerable maduresa, la qual cosa no vol pas dir de cap manera que hagin abdicat el rigor que deia suara ni les conviccions de fa prop de deu anys.

Dins aquest panorama, l'obra de Miquel de Palol resulta d'una evident singularitat. Extremadament exigent, l'autor planteja la seva investigació a un nivell en què el concepte i fins i tot el mot arriben a ésser valors absoluts i, doncs, susceptibles d'engendrar tota mena de moviments i d'obrir espais a tota llei d'interpretacions. Tot i que el conjunt de la seva obra publicada fins ara palesa un esforç de recerca que marca significativament els matisos de l'evolució que ha anat intentant, jo crec que la característica més peculiar n'és la compacitat i, en certa manera almenys, la linealitat. Plantejada (potser caldria dir «durament» plantejada) en aquests termes, l'obra de Miquel de Palol no resulta fàcilment accessible, si més no per al lector

que cerca la comunicació immediata i que potser de vegades cau en el parany de confondre comprensió amb identificació. A mi em sembla que a l'obra de Miquel de Palol cal apropar-s'hi sense cap mena de premeditació i sobretot sense la pretensió d'establir identitats o de qualificar situacions. La contundència i la propietat dels mots i la sorprenent vivacitat dels paràgrafs, juntament amb els components cultes i les referències exòtiques o esotèriques es basten a si mateixos i han de bastar-nos per a una primera aproximació; l'accés a d'altres nivells potser vindrà més endavant, o potser no vindrà, perquè tal vegada no és imprescindible.

En el seu últim llibre (*Quan?*), de títol prou suggestiu i enigmàtic, Miquel de Palol insisteix, al meu veure, en la seva peculiar manera d'entendre l'expressió poètica, però potser amb una major proximitat a uns possibles punts de contacte amb el lector ras. Les referències de temps i de lloc són, a estones, més concretes, i aquest fet aporta una dimensió real (no realista) als poemes i els fa, a estones també, més accessibles. La insistència en una línia temàtica de reflexió col·lectiva, d'altra banda, atorga ressons lúdics a uns poemes que, sense aquest component, esdevindrien sorprenentment distants. De tota manera, insisteixo en el que he dit: l'últim llibre de Miquel de Palol no permet pas de creure en una evolució semblant a la que deia que es podia detectar en les últimes produccions d'una bona part dels poetes que a principis dels setanta vorejaven la vintena d'anys. Evidentment, això no vol ser de cap manera un judici de valor, ans una simple constatació. D'altra banda, cal fer constar que, segons que ens diu el mateix autor en una nota que precedeix els poemes, la concepció del conjunt del llibre cal situar-la entre el gener i el setembre del 1974, la qual cosa vol dir que si concepció i realització van anar si fa no fa al mateix pas, el llibre que ha motivat aquest comentari té ja, ara, cinc anys; i amb cinc anys poden passar moltes coses.

MIQUEL MARTÍ I POL